

За автора:

Херта Мюлер е родена на 17 Август 1953 г. в немското селце Ницкидроф, в немскоезичната част на Банат, Трансилвания (Румъния). Именно заради годините, през които живее в древната немска община, допринасят за факта, че първите ѝ творби са не на румънски, а на немски, както и не случайна е тематиката на произведенията ѝ – тежките условия на живот в Румъния при режима на Н. Чаушеску и преследванията срещу румънските немци при комунистическото управление в страната. Освен това бащата на Херта е бил офицер и е служил във войските на SS. През 1945 година много от румънските немци са депортирани в СССР, включително и майка ѝ. Семейството прекарва пет години в трудов лагер на територията на Украйна.

Иначе Херта учи в университета на Темишвар немска и румънска литература, където се сближава с неформалната група от немскоговорящи литератори, наречена Aktionsgruppe Banat. По-късно започва работа като преводач и превежда инструкции за импортираните в ГДР. В свои интервюта споделя, че независимо от шума и неблагоприятните условия, пише някои от романите си на работното си място, към които е много по-прецизна, отколкото към самата си преводаческа дейност. Такава е практиката по онова време – да мамиш системата през социализма колкото можеш, защото така или иначе тя ще те измами. След отказ да сътрудничи на Секуритате е уволнена.

Днес Мюлер споделя, че всяко посещение в Румъния за нея означава и връщане в друго време. „Време, през което никога не съм знаела кое в собствения ми живот е случайност и кое – инсценировка.“ И все още има чувството, че я наблюдават.

Невъзможността да намери отново работа като преводач я принуждава да се занимава с възпитанието на деца, като това се отразява на личностното ѝ развитие и в първите ѝ две книги. През 1982 г. издава сборник с разкази ”Niederung” („Низина“), а през 1984 г. – втория ”Druckender Tango” („Тягостно танго“). Нецензурираната версия на “Niederung” е публикувана във ФРГ през същата 1984 г. и печели благосклонността на немските критици. В Румъния обаче се случва точно обратното и три години по-късно тя и съпругът ѝ са принудени да емигрират във ФРГ.

В Германия за девет години излизат шест произведения на Мюлер, като през 1996 г. публикува “Herztier” („Сърцето на животните“) – с елементи на автобиографичност, това е роман за живота на етническите немци в най-мрачните години на Чаушеску, който донася на писателката популярност в Европа и поредица от литературни награди. В книгата Мюлер успява да пресъздаде невероятен парадокс: измъчени хора намират утеха в мечти за диктатура – възрастни, безправни румънски немци поддържат сантиментална преданост към Хитлер.

Темата да се живее в нечовешки обстоятелства, психологията на измъчените и мъчителите е продължена и в следващия ѝ роман “Heute war ich mir lieber nicht begegnet” („По-добре е да не бях срещал себе си днес“), издаден през 1997 г., както и в последната ѝ книга “Atemschaukel” („Вдишване – издишване“, 2009) – автобиография на немскоговорящия поет от румънски произход Оскар Пастиор, който през 1945 г. като 17-годишен младеж попада в съветски лагер в Новогорловка.

Херта Мюлер е носител на много литературни награди в Германия, по-важни сред които Берлинската и Бременската премия, на Франц Кафка, на Генрих фон Клайст, лауреат и на Дъблинската премия.

Има публикувани сборници и есета, посветени както на общоевропейски, така и на специфични румънски въпроси, като постоянно отправя упреци към хората от историческата си родина в „колективна амнезия“ – забрава на ужасите и позора на диктатурата, на страха, отчуждението и насилието през тоталитарния режим. Писателката отрича събитията в романите ѝ да са документално описани, но смята, че личният ѝ опит им придава необходимата реалистичност.

През 2009 г. Мюлер е носител на Нобеловата награда за литература, книгите ѝ са преведени на повече от 20 езика. Интересен е и фактът, че именно тя получава наградата точно 20 години след падането на Берлинската стена, след края на ужасите и несправедливостта, които съпровождат комунизма. Нобелов лауреат е жена, преминала през всичко това. Тя е дванайсетата жена, която пречели Нобелова награда за литература, а също десетият немски писател, удостоен с престижното отличие. Сред предшествениците ѝ са Гюнтер Грас, Хайнрих Бьол, Херман Хесе, Томас Ман и др.